

Odznaczenia państwowe w praktyce

Wrocław, 7 czerwca 2019 r.

Akty prawne:

- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483), art. 138;
- **Ustawa z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach** (Dz.U.2019.0.25 t.j.) oraz wydane na jej podstawie rozporządzenia Prezydenta RP:
 - Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie opisu, materiału, wymiarów wzorów rysunkowych oraz sposobu i okoliczności noszenia odznak orderów i odznaczeń z dnia 10 listopada 1992 r. (Dz.U. Nr 90, poz. 452);
 - Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów z dnia 15 grudnia 2004 r. (Dz.U. Nr 277, poz. 2743);
- **Ustawa z dnia 15 czerwca 2018 r. o ustanowieniu Medalu Stulecia Odzyskanej Niepodległości** (Dz.U. z 2018 r. poz. 1546);
 - Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 września 2018 r. w sprawie nadawania Medalu Stulecia Odzyskanej Niepodległości - Dz.U. 2018 poz. 1741.

KRZYŻE ZASŁUGI (BRĄZOWY, SREBRNY, ZŁOTY)

MEDAL STULECIA ODZYSKANEJ NIEPODLEGŁOŚCI

Ordery i odznaczenia - uoo

Ordery i odznaczenia stanowią najwyższe wyróżnienie zasług cywilnych i wojskowych, w czasie pokoju lub wojny, dla chwały i rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej.

1. Nadawanych jest **pięć orderów**:

- Order Orła Białego,
- Order Odrodzenia Polski (pięcioklasowy),
- Order Krzyża Wojskowego (trzyklasowy),
- Order Krzyża Niepodległości (dwuklasowy),
- Order Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej (pięcioklasowy).

2. Nadawane jest **osiem odznaczeń**:

- Krzyż Wolności i Solidarności,
- Medal Virtus et Fraternitas,
- **Krzyż Zasługi (trzystopniowy)**,
- Krzyż Zasługi za Dzielność (może być nadany tej samej osobie wielokrotnie),
- Medal za Ofiarność i Odwagę (może być nadany tej samej osobie wielokrotnie),
- Medal za Długoletnią Służbę (trzystopniowy),
- Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie,
- Krzyż Zesłańców Sybiru,
- dodatkowo **Medal Stulecia Odzyskanej Niepodległości**.

Ordery i odznaczenia - uoo

3. Nadawanych jest **trzyście odznaczeń wojskowych**:

- Krzyż Wojskowy,
- Wojskowy Krzyż Zasługi z Mieczami,
- Morski Krzyż Zasługi z Mieczami,
- Lotniczy Krzyż Zasługi z Mieczami,
- Wojskowy Krzyż Zasługi,
- Morski Krzyż Zasługi,
- Lotniczy Krzyż Zasługi,
- Gwiazda Afganistanu;
- Gwiazda Czadu,
- Gwiazda Iraku,
- Gwiazda Konga,
- Gwiazda Morza Śródziemnego,
- Gwiazda Załóg Lotniczych.

Procedura nadawania odznaczeń państwowych:

Ordery i odznaczenia nadawane przez Prezydenta RP:

- zgodnie z art. 138 Konstytucji RP ordery i odznaczenia **nadaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej;**
- zgodnie z art. 144 ust. 3 pkt 16 postanowienia o nadaniu orderów i odznaczeń nie wymagają kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów:
 - nadawanie orderów jest więc **wyłączną prerogatywą głowy państwa** i są **nadawane całkowicie swobodnie**;
 - postanowienie o nadaniu lub odebraniu orderu lub odznaczenia nie nosi znamion decyzji administracyjnej, a co za tym idzie **nie mają zastosowania przepisy kpa**,
 - powyższe potwierdza orzecznictwo sądów administracyjnych: **postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Warszawie z dnia 17 sierpnia 2017 r. IV SAB/Wa 195/17 (bezczyność organu), postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Łodzi z dnia 22 lutego 2008 r. III SAB/Łd 4/08 (bezczyność dyrektora generalnego urzędu wojewódzkiego);**

- Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w składzie następującym: Przewodniczący Sędzia WSA Anna Szymańska po rozpoznaniu w dniu 17 sierpnia 2017 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy ze skargi J. K. na bezczynność Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w przedmiocie rozpatrzenia wystąpienia o pośmiertne nadanie orderu oraz udzielenia odpowiedzi na pismo postanawia: **odrzuć skargę**,
- Zgodnie z art. 143 Konstytucji RP, Prezydent RP nadaje statut Kancelarii oraz powołuje i odwołuje Szefa Kancelarii Prezydenta RP. Statut Kancelarii został nadany zarządzeniem Prezydenta RP z dnia 7 sierpnia 2015 r. w sprawie nadania statutu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2015 r. poz. 762 ze zm.). Zgodnie z § 1 statutu, **Kancelaria jest organem pomocniczym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej**. Kancelaria wykonuje zadania wynikające z kompetencji Prezydenta RP określone w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i w innych ustawach oraz działa zgodnie z decyzjami i poleceniami Prezydenta,
- Powyższe przepisy sytuują Kancelarię Prezydenta RP poza strukturą administracji publicznej. **Nieвозмоżliwość zakwalifikowania Kancelarii Prezydenta RP do kategorii organów administracji oraz niewykonywanie przez Kancelarię Prezydenta RP zadań z zakresu administracji publicznej skutkuje zaś brakiem kognicji sądów administracyjnych**,
- Ponadto należy zauważyć, że zgodnie z art. 138 Konstytucji RP, Prezydent RP nadaje ordery i odznaczenia. Również stosownie do art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz.U. z 2015 r. poz. 475 ze zm.), ordery i odznaczenia nadaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydent nadaje odznaczenia z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Rady Ministrów, ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz wojewodów, a w przypadku odznaczenia, o którym mowa w art. 15a, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (art. 3 ust. 3 cytowanej ustawy). **Nadawanie orderów i odznaczeń jest jedną z prerogatyw Prezydenta (art. 144 ust. 3 pkt 16 Konstytucji RP), co oznacza, że nadawanie orderów i odznaczeń mieści się w grupie samodzielnych i samoistnych kompetencji Prezydenta, a decyzja w sprawie nadania orderu czy odznaczenia jest aktem podejmowanym dyskrecyjnie**. Prezydent dysponuje pełną samodzielnością w prowadzeniu polityki odznaczeniowej oraz w całym procesie decyzyjnym dotyczącym nadania poszczególnego orderu lub odznaczenia,
- Aby zatem mogło dojść do bezczynności w zarzucanym przez skarżącego zakresie, musiałby istnieć przepis zobowiązujący Kancelarię Prezydenta RP lub Prezydenta RP do wydania decyzji o odmowie przyznania danej osobie odznaczenia przez Prezydenta RP. Stwierdzić należy, że nie ma przepisów, które zobowiązywałyby Prezydenta RP lub organ pomocniczy - Kancelarię Prezydenta RP do odmowy nadania odznaczenia w formie decyzji administracyjnej czy postanowienia bądź też innego aktu z zakresu administracji publicznej. Nie można zatem skutecznie zarzucić Kancelarii Prezydenta RP bezczynności w niniejszej sprawie.

Postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Łodzi z dnia 22 lutego 2008 r. III SAB/Łd 4/08

- Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi, Wydział III po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2008 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy ze skargi Z. S. na bezczynność Dyrektora Generalnego (...) Urzędu Wojewódzkiego w Ł. w przedmiocie nadania odznaczenia państwowego **postanawia odrzucić skargę.**
- Z. S. wniósł do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi skargę na bezczynność Dyrektora Generalnego Urzędu Wojewódzkiego w Ł. w przedmiocie nadania odznaczenia państwowego.
- W uzasadnieniu skargi stwierdził, że Dyrektor Generalny (...) Urzędu Wojewódzkiego w Ł. zaniechał wykonania swoich obowiązków służbowych, co spowodowało, że odwleka się w czasie przyznanie należnego mu odznaczenia państwowego.
- W odpowiedzi na skargę pełnomocnik Wojewody (...) że wniosek o nadanie odznaczenia złożony przez Z. S. nie spełniał kryteriów formalnych oraz merytorycznych, wynikających z ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz.U. Nr 90, poz. 450 ze zm.), o których był poinformowany pismem z dnia 12 lutego 2007 r. Wyjaśnił, że przepisy ustawy nie przewidują występowania z inicjatywą osobom fizycznym, w szczególności samym zainteresowanym. Wskazał ponadto, że po przeprowadzeniu analizy dokumentów i danych z innych źródeł nie znalazł podstaw do wystąpienia z własnej inicjatywy o nadanie skarżącemu odznaczenia. **Podkreślił, że Prezydent RP, jako organ nadający odznaczenie, jak i wojewoda, jako jeden z organów uprawnionych do przedstawienia wniosku, mają pełną swobodę w podejmowaniu decyzji w tym zakresie.**
- Stosownie do postanowień ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. Nr 90, poz. 450 ze zm.) ordery i odznaczenia nadaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (art. 2 ust. 1). Zgodnie z regulacją art. 2 ust. 3 Prezydent nadaje odznaczenia z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Rady Ministrów, ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz wojewodów. Zgodnie z postanowieniami art. 30 ust. 1 i 2 tej ustawy, organy uprawnione występują do Prezydenta RP z wnioskiem o nadanie orderu lub odznaczenia z własnej inicjatywy lub z inicjatywy jednostek organizacyjnych im podległych, organów samorządowych, organizacji społecznych i zawodowych. **Zgłoszenie inicjatywy nadania orderu lub odznaczenia nie zobowiązuje organu uprawnionego do przedstawienia Prezydentowi wniosku w tej sprawie.**
- **Ustawa nie przewiduje sądowej kontroli podejmowanych czynności.**
- W ocenie Sądu, **czynności podejmowane w trybie ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz.U. Nr 90, poz. 450 ze zm.) nie mieszczą się w katalogu spraw wymienionych w art. 3 § 2 PostAdmU.** Przede wszystkim przesłanie do Prezydenta RP wniosku o nadanie odznaczenia nie stanowi czynności z zakresu administracji publicznej w rozumieniu tego przepisu. **Sądowej kontroli w zakresie przedstawiania wniosków o nadanie orderu lub odznaczenia i podejmowania decyzji o nadaniu orderu lub odznaczenia nie przewiduje także ustawa o orderach i odznaczeniach.**

Procedura nadawania orderów i odznaczeń państwowych:

- proces ten jest szczegółowo regulowany przez przepisy uoo oraz rozporządzenia Prezydenta RP, które określają m.in. wzory wniosków dla poszczególnych rodzajów odznaczeń,
- w procesie nadania uczestniczą: **jednostka organizacyjna sporządzająca wniosek, wnioskodawca, kapituła orderu (zespół opiniujący), Prezydent RP,**
- uoo określa **ogólne zasady** nadawania orderów i odznaczeń:
 - Prezydent nadaje ordery z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Rady Ministrów oraz Kapituł Orderów (art. 2 ust. 2 uoo),
 - Prezydent nadaje odznaczenia z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Rady Ministrów, ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz **wojewodów**, a w przypadku odznaczenia, o którym mowa w art. 15a, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zaś w przypadku odznaczenia, o którym mowa w art. 15b, na wniosek Dyrektora Instytutu Solidarności i Męstwa (art. 2 ust. 3 uoo),
 - organy uprawnione występują do Prezydenta z wnioskiem o nadanie orderu lub odznaczenia z własnej inicjatywy lub z inicjatywy jednostek organizacyjnych im podległych, organów samorządowych, organizacji społecznych i zawodowych (art. 30 ust. 1 uoo, **brak możliwości sporządzenia wniosku przez osobę fizyczną**),
 - zgłoszenie inicjatywy nadania orderu lub odznaczenia **nie zobowiązuje organu uprawnionego do przedstawienia Prezydentowi wniosku w tej sprawie** (art. 30 ust. 2 uoo),
 - nieprzedstawienie Prezydentowi wniosku o nadanie orderu lub odznaczenia przez organ uprawniony **wymaga zawiadomienia i podania przyczyny zgłaszającemu inicjatywę** (art. 30 ust. 3 uoo),
 - organy uprawnione do występowania z wnioskami o nadanie orderów i odznaczeń, zwane dalej "wnioskodawcami", przedstawiają Prezydentowi RP wniosek o nadanie orderu lub odznaczenia **nie później niż na dwa miesiące przed przewidywanym terminem wręczenia odznaki** nadanego orderu lub odznaczenia (§ 2 pkt 1 rsstp),

Procedura nadawania orderów i odznaczeń państwowych:

Jednostka sporządzająca wniosek

- przygotowanie wniosku wraz z uzasadnieniem i załącznikami (KRK),
- przesłanie wniosku do wnioskodawcy wraz z pismem przewodnim, proponowanym terminem i okolicznościami wręczenia odznaczenia,

Wnioskodawca

- sprawdzenie wniosku pod względem formalnym,
- skierowanie zapytania o karalność do Krajowego Rejestru Karnego,
- podjęcie decyzji w sprawie podpisania wniosku lub odmowy,
- przesłanie wniosku do Kancelarii Prezydenta RP/poinformowanie zgłaszającego inicjatywę o braku poparcia wniosku,

KPRP

- skierowanie wniosku o order na posiedzenie Kapituły Orderu,
- skierowanie wniosku o odznaczenie na posiedzenie zespołu opiniującego,
- skierowanie zapytania do IPN,
- podjęcie decyzji przez Prezydenta RP ws. nadania orderu/odznaczenia,
- wręczenie lub przekazanie orderu/odznaczenia do wnioskodawcy,

Procedura nadawania orderów i odznaczeń państwowych - **definicje:**

Jednostka organizacyjna sporządzająca wniosek:

- jednostki organizacyjne podlegające wnioskodawcom, organy samorządowe, organizacje społeczne i zawodowe (art. 30 ust.1 uoo), pracodawca, kierownik usc (rozporządzenie), sam wnioskodawca jeżeli występuje z wnioskiem z własnej inicjatywy,
- głównym zadaniem tego podmiotu jest: sporządzenie wniosku na właściwym formularzu, jego uzupełnienie oraz przesłanie do wnioskodawcy, z zachowaniem wymogów redakcyjnych i technicznych,
- kierownik jow potwierdza, poprzez złożenie podpisu pod uzasadnieniem, zasługi przedstawione we wniosku,
- jednostką organizacyjną sporządzającą wniosek w świetle powyższego **nie może być osoba fizyczna,**
- w praktyce jow mogą być:
 - **USC (medal za długoletnie pożycie małżeńskie), pracodawcy, stowarzyszenia, fundacje, organizacje społeczne i kombatanckie, Koła Gospodyń Wiejskich, parafie, organy jst – wykonawcze i uchwałodawcze, organy administracji państwowej, Ochotnicza Straż Pożarna i in., posiadające osobowość prawną lub mające określoną strukturę organizacyjną.**

Procedura nadawania orderów i odznaczeń państwowych - **definicje:**

Wnioskodawca:

- uoo i rozporządzenie określają podmioty, które mogą wnioskować o nadanie orderów i odznaczeń,
- **z wnioskiem o nadanie orderu** do Prezydenta RP mogą zwrócić się: **Prezes Rady Ministrów i Kapituła Orderu** (art. 2 ust. 2 uoo), w praktyce z takimi wnioskami występują także inne organy wymienione w ustawie kierując wniosek do Kapituły Orderu lub prosząc Prezydenta o inicjatywę własną,
- **z wnioskiem o nadanie odznaczenia** do Prezydenta RP mogą zwrócić się: Prezes Rady Ministrów, ministrowie, kierownicy urzędów centralnych, **województwie**, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej, Dyrektor Instytutu Solidarności i Męstwa (art. 2 ust. 3 uoo),
- wnioskodawcą jest więc organ, któremu ustawa przyznała możliwość wystąpienia do Prezydenta RP z wnioskiem o nadanie orderu/odznaczenia, w większości przypadków **wnioskodawca jest różny od jow.**

Kapituła Orderu:

- Kapituła ma prawo wyrażania opinii we wszystkich sprawach dotyczących orderu, a w szczególności:
 - opiniuje wnioski o nadanie lub pozbawienie orderu, wniesione przez Prezesa Rady Ministrów przed ich przedstawieniem Prezydentowi;
 - może wystąpić do Prezydenta z inicjatywą nadania orderu lub jego pozbawienia;
 - zapoznaje się z projektami aktów normatywnych dotyczących orderu;
 - może występować do organów uprawnionych o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w sprawach dotyczących orderu.

Procedura nadawania orderów i odznaczeń państwowych – **właściwość wnioskodawców:**

- właściwość miejscowa i rzeczowa wnioskodawców jest określona w **rozdziale 5** uoo ***Tryb nadawania i wręczania orderów i odznaczeń***,
- art. 29 ust. 1 uoo: organy wymienione w art. 2 ust. 3 przedstawiają Prezydentowi wnioski o nadanie odznaczeń za zasługi w dziedzinach objętych zakresem ich działania,
- art. 29 ust. 2 uoo: o nadanie odznaczeń osobom związanym z obszarem województwa miejscem zamieszkania, pracy lub działalności **mogą występować wojewodowie**,
- z regulacji art. 29 wynika więc domniemanie kompetencji wojewody na obszarze województwa, nie mniej jednak wojewoda może być wnioskodawcą tylko w przypadku, **kiedy „nie koliduje” z właściwością rzeczową innych organów uprawnionych do wnioskowania lub z właściwością miejscową innych wojewodów**,
- **pierwszeństwo wnioskowania mają więc zawsze ministrowie konstytucyjni i kierownicy urzędów centralnych**,
- przykłady określenia właściwości:
 - nauczyciele, dyrektorzy szkół – minister edukacji narodowej (wszystkie odznaczenia),
 - pracownicy uczelni wyższych – minister nauki i szkolnictwa wyższego (wszystkie odznaczenia),
 - kombatancki – szef UdKiOR (odznaczenia dla kombatantów, za działalność społeczną – wojewoda),
 - służba zdrowia – minister zdrowia (dla szpitali, których założycielem nie jest jst),
 - policjanci, strażacy – minister spraw wewnętrznych (wszystkie odznaczenia),
 - pracownicy lasów – minister środowiska (wszystkie odznaczenia),
 - żołnierze i pracownicy cywilni wojska – minister obrony narodowej,
 - obcokrajowcy lub obywatele polscy mieszkający zagranicą – minister spraw zagranicznych (wszystkie odznaczenia).

Procedura nadawania orderów i odznaczeń państwowych – **właściwość wnioskodawców:**

Właściwość wojewody:

- o nadanie odznaczeń osobom związanym z obszarem województwa **miejszem zamieszkania, pracy lub działalności mogą występować wojewodowie (art. 29 ust. 2 uoo),**
- wojewoda może skierować wniosek o nadanie odznaczenia jeżeli kandydat do odznaczenia pracuje, mieszka lub działa na terenie danego województwa,
 - **miejsce zamieszkania** będzie miało znaczenie przy nadaniu **Medalu za Długoletnie Pożycie Matżeńskie,**
 - **miejsce pracy** będzie miało znaczenie przy nadaniu **Medalu za Długoletnią Służbę,**
 - **miejsce działalności** będzie miało znaczenie przy nadaniu **np. Krzyży Zasługi,**
- **jedynym przypadkiem wyłącznej kompetencji wojewody** do wystąpienia z wnioskiem o nadanie odznaczenia jest przypadek określony w art. 31 ust. 4 *wnioski o nadanie Medalu za Długoletnie Pożycie Matżeńskie przedstawiają Prezydentowi wojewodowie,*
- w przypadkach niejednoznacznych należy indywidualnie rozpatrywać właściwość wojewody:
 - miejsce pracy – miejsce zamieszkania,
 - miejsce zamieszkania – miejsce działalności,
 - siedziba jednostki wnioskującej,
 - poparcie wojewody dla wniosku,

Krzyż Zasługi – art. 16 uoo:

Ustanowiony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawą z dnia 23 czerwca 1923 r. Krzyż Zasługi jest nagrodą dla osób, **które położyły zasługi dla Państwa lub obywateli spełniając czyny przekraczające zakres ich zwykłych obowiązków, a przynoszące znaczną korzyść Państwu lub obywatelom.**

- Krzyż Zasługi dzieli się na trzy stopnie:
 - I stopień - Złoty Krzyż Zasługi,
 - II stopień - Srebrny Krzyż Zasługi,
 - III stopień - Brązowy Krzyż Zasługi.
- Krzyż Zasługi może być nadany także za:
 - 1) *(uchylony)*
 - 2) ofiarną działalność publiczną;
 - 3) ofiarne niesienie pomocy oraz działalność charytatywną.
- Krzyż Zasługi tego samego stopnia może być nadany tej samej osobie dwukrotnie.
- przed nadaniem Krzyża Zasługi wyższego stopnia powinny **upłynąć co najmniej 3 lata**; odstępstwo od tej zasady jest dopuszczalne wyjątkowo.

Medal Stulecia Odzyskanej Niepodległości:

- odznaczenie ustanowione odrębną ustawą,
- Medal jest odznaczeniem o charakterze pamiątkowym, nadawanym **obywatelom polskim** w okresie trwania Narodowych Obchodów Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2018-2021,
- Medal jest nadawany **osobom żyjącym**, które poprzez:
 - 1) pełnienie nienagannej służby publicznej – cywilnej lub wojskowej,
 - 2) walkę o niepodległość oraz działalność na rzecz przemian demokratycznych,
 - 3) aktywną działalność zawodową i społeczną,
 - 4) twórczość naukową, literacką i artystyczną– przyczyniły się do odzyskania lub umacniania suwerenności Polski, w tym w szczególności budowania wspólnoty obywatelskiej Polaków i poczucia tożsamości narodowej, rozwoju nauki, rozstawiania dobrego imienia Polski poprzez kulturę i sztukę, rozwoju społecznego i umacniania więzi z Polakami za granicą oraz budowania dobrobytu gospodarczego Polski,
- Medal nadaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Rady Ministrów, ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz **wojewodów**,
- w sprawach nieuregulowanych w ustawie znajdują zastosowanie przepisy ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz.U. z 2018 r. poz. 400),

Medal Stulecia Odzyskanej Niepodległości:

- z uzasadnienia projektu ustawy:

Pamiątkowy Medal jubileuszowy ma walor szczególny. Jego nadawanie stanowi wyraz wdzięczności obywatelom Rzeczypospolitej za wkład w umacnianie Państwa Polskiego.

Intencją Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jest, aby przedstawiciele różnych grup społecznych i zawodowych, bez względu na pełnioną funkcję, wykonywany zawód, miejsce zamieszkania czy wiek, mogli odczuć, że budowanie wspólnoty Państwa i umacnianie suwerenności jest także ich udziałem.

Medal podkreśla rolę społeczeństwa w tworzeniu dobrobytu Polski. Stąd szeroko określony krąg podmiotów mogących otrzymać to wyróżnienie oraz wszechstronny zakres przesłanek uzasadniających przyznanie Medalu.

Odnaczenie będzie nadawane zarówno kombatantom i osobom działającym na rzecz przemian demokratycznych, jak i przedstawicielom młodego pokolenia, odnoszącym sukcesy na polu nauki i gospodarki.

Medal będą mogli otrzymać posłowie i senatorowie, urzędnicy państwowi i samorządowi, ale także przedstawiciele organizacji pożytku publicznego, stowarzyszeń, przedsiębiorcy i pracownicy różnych branż.

- odznaczenie ma charakter czasowy (nadawane do 2021 r.) oraz pamiątkowy.

RODO a odznaczenia państwowe:

- na podstawie art. 6 ust. 1 lit c RODO przetwarzanie danych osobowych w celu nadania orderów i odznaczeń jest prawnie uzasadnionym interesem publicznym;

art. 6 ust 1. RODO

Przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy – i w takim zakresie, w jakim – spełniony jest co najmniej jeden z poniższych warunków:

- a) osoba, której dane dotyczą wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych w jednym lub większej liczbie określonych celów;
- b) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania umowy, której stroną jest osoba, której dane dotyczą, lub do podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, przed zawarciem umowy;
- c) **przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze;**
- d) przetwarzanie jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej;
- e) **przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi;**
- f) przetwarzanie jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią, z wyjątkiem sytuacji, w których nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, wymagające ochrony danych osobowych, w szczególności gdy osoba, której dane dotyczą, jest dzieckiem.

Akapit pierwszy lit. f) nie ma zastosowania do przetwarzania, którego dokonują organy publiczne w ramach realizacji swoich zadań.

2. Państwa członkowskie mogą zachować lub wprowadzić bardziej szczegółowe przepisy, aby dostosować stosowanie przepisów niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do przetwarzania służącego wypełnieniu warunków określonych w ust. 1 lit. c) i e); w tym celu mogą dokładniej określić szczegółowe wymogi przetwarzania i inne środki w celu zapewnienia zgodności przetwarzania z prawem i jego rzetelności, także w innych szczególnych sytuacjach związanych z przetwarzaniem przewidzianych w rozdziale IX.

3. Podstawa przetwarzania, o którym mowa w ust. 1 lit. c) i e), musi być określona:

- a) w prawie Unii; lub
- b) **w prawie państwa członkowskiego**, któremu podlega administrator.

Cel przetwarzania musi być określony w tej podstawie prawnej lub, w przypadku przetwarzania, o którym mowa w ust. 1 lit. e) – musi być ono niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi.

Podstawa prawna może zawierać przepisy szczegółowe dostosowujące stosowanie przepisów niniejszego rozporządzenia, w tym: ogólne warunki zgodności z prawem przetwarzania przez administratora; rodzaj danych podlegających przetwarzaniu; osoby, których dane dotyczą; podmioty, którym można ujawnić dane osobowe; cele, w których można je ujawnić; ograniczenia celu; okresy przechowywania; oraz operacje i procedury przetwarzania, w tym środki zapewniające zgodność z prawem i rzetelność przetwarzania, w tym w innych szczególnych sytuacjach związanych z przetwarzaniem, o których mowa w rozdziale IX. Prawo Unii lub prawo państwa członkowskiego muszą służyć realizacji celu leżącego w interesie publicznym, oraz być proporcjonalne do wyznaczonego, prawnie uzasadnionego celu.

RODO a odznaczenia państwowe:

- podanie danych osobowych jest oczywiście dobrowolne, ale niezbędne dla przeprowadzenia procedury,
- osoba odznaczona nie musi wyrażać pisemnej zgody na przetwarzanie danych osobowych – interes prawny i publiczny,
- organy państwowe i inne jednostki organizacyjne sporządzające wniosek powinny stosować wszelkie procedury przewidziane w RODO w celu właściwego zabezpieczenia d.o., **nie można przetwarzać zebranych danych osobowych w celach innych niż nadanie orderu lub odznaczenia,**
- dane osobowe nie mogą być pozyskiwane nielegalnie,
- w związku z wprowadzeniem RODO Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu nie udziela informacji na temat wniosków drogą telefoniczną lub mailową, oraz podmiotom, które nie wystąpiły z inicjatywą nadania odznaczenia,
- udział w uroczystości wręczenia odznaczeń oznacza wyrażenie zgody na przetwarzanie wizerunku w ramach działalności Biura Prasowego Wojewody Dolnośląskiego,

Praktyczne aspekty wypełniania wniosków:

- różnice między wnioskami o Krzyż Zasługi a wnioskami o nadanie Medalu Stulecia Odzyskanej Niepodległości:
 - wniosek o order lub odznaczenie jest formularzem „uniwersalnym” stosowanym przy wystąpieniu o nadanie: **orderów, Krzyży Zasługi, Medali za Ofiarność i Odwagę i in.,**
 - wniosek o nadanie Medalu Stulecia Odzyskanej niepodległości jest **formularzem dedykowanym tylko do tego odznaczenia,**
 - wniosek o Krzyż Zasługi **podpisuje** osoba uprawniona do reprezentacji joww,
 - **wniosek o MSON podpisuje tylko i wyłącznie wnioskodawca,**
- kwestie techniczno-edytorskie:
 - właściwy format/rozmiar formularza,
 - **druk dwustronny na jednej karcie,** dalsza część uzasadnienia w załączniku,
 - rozmiar czcionki, **poprawność językowa,**
 - postępowanie zgodnie z informacjami zawartymi we wniosku,
 - na stronie www.duw.pl znajdują się aktualne formularze i aktualny druk zapytania o karalność,
- **omówienie sposobu wypełniania wniosków: KZ, MSON**

Praktyczne aspekty wypełniania wniosków – najczęściej popełniane błędy:

- niewłaściwa kwalifikacja zasług
- podpis kierownika josp w niewłaściwym miejscu (nie pod uzasadnieniem, rub. 18, ale w miejscu dla wnioskodawcy),
- **niewłaściwa konstrukcja uzasadnienia**: za krótkie i nie na temat,
- brak danych osobowych,
- błędnie wypełniona rubryka nr 13,
- błędnie wypełniona rubryka nr 15,
- **prośba o załączanie wypełnionego formularza KRK**,
- zbyt późno wysłany wniosek w stosunku do terminu planowanego wręczenia odznaczenia,
- pomyłki w dacie urodzenia i nr. PESEL,
- przesłanie formularza „zastrzeżonego”.

Nadanie odznaczenia i co dalej?

- podpisanie postanowienia o nadaniu orderu lub odznaczenia przez Prezydenta RP jest końcowym etapem procedury trwającej kilka miesięcy,
- Prezydent RP nie podpisuje postanowień o nienadaniu odznaczenia!
- czynniki powodujące brak nadania:
 - karalność (art. 31a uoo),
 - informacje IPN (art. 32a uoo),
 - uznaniowość,
- po nadaniu odznaczenia następuje jego wręczenie osobie odznaczonej,
- zgodnie z art. 33 ust. 1 odznaki orderów i odznaczeń wręcza Prezydent
- odznaki orderów i odznaczeń mogą także wręczać osoby uprawnione do występowania z wnioskiem do Prezydenta RP oraz ich zastępcy (art. 33 ust. 2) – **wojewoda i wicewojewoda**,
- MzDPM mogą wręczać: marszałek województwa, starosta, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, (nie mogą wręczać tych odznaczeń kierownicy USC),
- odznaczenia może wręczać **inna upoważniona przez Prezydenta osoba**,
- akt wręczenia odznak poprzedza się wypowiedzeniem formuły „ W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wręczam...(nazwa odznaczenia)”,
- wszystkie odznaczenia nadane przez Prezydenta RP odznaczony nosi na **lewej piersi**,
- w przypadku śmierci odznaczonego odznakę wręcza się najbliższej rodzinie,
- możliwość odznaczenia pośmiertnego (sytuacja wyjątkowa, zazwyczaj takie odznaczenie przekazywane jest w dniu pogrzebu)

Uroczystość wręczenia odznaczeń państwowych:

- ustawa nie określa okoliczności i oprawy niezbędnej do wręczenia odznaczeń państwowych,
- zgodnie z §8 pkt 2 rstp odznakę orderu lub odznaczenia wraz z legitymacją wręcza się **w ciągu 6 miesięcy** od daty postanowienia,
- zgodnie z wieloletnią tradycją i praktyką Kancelarii Prezydenta wręczenie odznaczeń państwowych ma charakter uroczysty, państwowy lub państwowo-wojskowy, podobny charakter mają uroczystości organizowane w Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim we Wrocławiu a także poza siedzibą urzędu,
- powyższe ma podkreślić rangę przyznanych odznaczeń i docenić zasługi odznaczonych,
- nie można przekazać odznaczenia w sposób urągający głowie państwa:
 - odznaczenie nie może zostać przesłane pocztą lub przekazane najbliższej rodzinie w przypadku, kiedy odznaczony żyje,
- **osoba odznaczona ma także prawo do odmowy przyjęcia odznaczenia:**
 - w takim przypadku odznaczenie odsyłane jest do KPRP,
 - w celu odesłania niezbędna jest pisemna rezygnacja z odznaczenia lub notatka służbowa z rozmowy przeprowadzonej z odznaczonym.